

Na podlagi 184. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13 in 78/13 – popr.) izdaja ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v soglasju z ministrico za zdravje

PRAVILNIK **o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ter** **doječih delavk**

1. člen **(vsebina)**

Ta pravilnik določa ukrepe in aktivnosti za izboljšanje varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ter doječih delavk v skladu z:

- Direktivo Sveta 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (deseta posebna direktiva v smislu člena 16/1 Direktive 89/391/EGS) (UL L št. 348 z dne 28. 11. 1992, str. 110), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2014/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o spremembi direktiv Sveta 92/58/EGS, 92/85/EGS, 94/33/ES, 98/24/ES ter Direktive 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta z namenom prilagoditve Uredbi (ES) št. 1272/2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi (UL L št. 65 z dne 5. 3. 2014, str. 1) in
- Direktivo 2007/30/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2007 o spremembah Direktive Sveta 89/391/EGS, njenih posebnih direktiv in direktiv Sveta 83/477/EGS, 91/383/EGS, 92/29/EGS in 94/33/ES za poenostavitev in racionalizacijo poročil v zvezi s praktičnim izvajanjem (UL L št. 165 z dne 27. 6. 2007, str. 21), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2013/35/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o minimalnih zdravstvenih in varnostnih zahtevah v zvezi z izpostavljenostjo delavcev tveganjem, ki nastajajo zaradi fizikalnih dejavnikov (elektromagnetnih sevanj) (20. posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) in razveljavitvi Direktive 2004/40/ES (UL L št. 179 z dne 29. 6. 2013, str. 1).

2. člen **(pomen izrazov)**

Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, pomenijo:

- noseča delavka je vsaka delavka, ki o svojem stanju z zdravniškim potrdilom obvesti delodajalca. Nosečnost se šteje od časa seznanitve delodajalca z nosečnostjo do poroda;
- delavka, ki je pred kratkim rodila, je tista delavka, ki je rodila pred manj kot 12 meseci in ki o svojem stanju z zdravniškim potrdilom obvesti delodajalca;
- doječa delavka je tista delavka, ki doji otroka in ki o svojem stanju z zdravniškim potrdilom obvesti delodajalca.

3. člen **(ocena tveganja in obveščanje)**

Delodajalec za vsa dela, pri katerih obstaja tveganje za izpostavljenost dejavnikom, ki lahko negativno vplivajo na zdravje nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ter doječih delavk, v okviru ocene tveganja oceni vrsto, stopnjo in trajanje

izpostavljenosti, oceni vrsto in stopnjo tveganja za poškodbe in zdravstvene okvare in določi ter izvede ustrezne varnostne ukrepe.

V oceni tveganja se posebej preveri vpliv nočnega in nadurnega dela na zdravje delavke in zdravje otroka v času, ko je delavka noseča in še eno leto po porodu in ves čas, ko doji otroka.

Delodajalec oceno tveganja obnavlja in dopolnjuje pri vsaki spremembi dejavnikov, ki škodljivo vplivajo na zdravje delavke in zdravje otroka.

Delodajalec obvešča delavke in njihove predstavnike o rezultatih ocen tveganja, in o vseh varnostnih ukrepih, ki se nanašajo na varovanje zdravja pri delu.

4. člen (izvedba ukrepa)

Obveznost delodajalca, da izvede ukrepe, nastopi z dnem, ko delavka z zdravniškim potrdilom o svojem stanju obvesti delodajalca.

Ukrepe, določene v izjavi o varnosti, izvede delodajalec v sodelovanju s pooblaščenim zdravnikom na podlagi zdravniškega potrdila, ki ga delavki izda izbrani ginekolog.

Na zahtevo delavke ustreznost ukrepa presoja posebna zdravniška komisija, določena v 17. členu Pravilnika o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev (Uradni list RS, št. 87/02). Komisija o svojem mnenju obvesti inšpekcijo, pristojno za delo.

5. člen (splošna prepoved izpostavljenosti)

Noseča delavka ne sme biti izpostavljena sledečim dejavnikom tveganja in delovnim pogojem:

1. fizikalnim dejavnikom:
 - hiperbarni atmosferi (npr. potapljanje, zaprti prostori pod tlakom);
2. biološkim dejavnikom:
 - toksoplazmi,
 - virusu rdečk, razen če je bila delavka cepljena proti rdečkam;
3. kemičnim dejavnikom:
 - svincu in njegovim spojinam, ki se lahko absorbirajo v telesu;
4. delovnim pogojem:
 - podzemnem rudarskem delu.

Doječa delavka ne sme biti izpostavljena sledečim dejavnikom tveganja in delovnim pogojem:

1. kemičnim dejavnikom:
 - svincu in njegovim spojinam, ki se lahko absorbirajo v telesu.
2. delovnim pogojem:
 - podzemnemu rudarskemu delu.

6. člen (prepoved izpostavljenosti glede na oceno tveganja)

Noseča delavka, delavka, ki je pred kratkim rodila ter doječa delavka, ne sme biti izpostavljena dejavnikom tveganj, postopkom in delovnim pogojem, če iz ocene tveganja iz 3. člena tega pravilnika izhaja tveganje za zdravje delavke in zdravje otroka:

1. fizikalnim dejavnikom, kadar le ti veljajo kot dejavniki, ki povzročajo poškodbe ploda ali bi lahko prekinili placentno pritrnitev, in sicer:
 - a) šokom, vibracijam ali premikanju;
 - b) premeščanju bremen, ki ima za posledico pojav tveganja, zlasti na hrbtno-ledvenem predelu;
 - c) hrupu nad 80 dB (A);
 - d) ionizirajočemu sevanju;
 - e) neionizirajočemu sevanju;
 - f) ekstremnemu mrazu ali vročini;
 - g) gibom in položajem, potovanju – bodisi znotraj bodisi zunaj podjetja – mentalni ali fizični utrujenosti in drugim fizičnim bremenom, povezanim z dejavnostjo delavke iz 2. člena tega pravilnika;
2. biološkim dejavnikom iz druge, tretje in četrte alineje 4. točke 2. člena Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu (Uradni list RS, št. 4/02, 39/05 in 43/11 – ZVZD-1), če je znano, da takšni dejavniki ali terapevtski ukrepi, ki jih ti povzročajo, ogrožajo zdravje nosečih delavk in nerojenih otrok, če niso navedeni v prejšnjem členu.
3. kemičnim dejavnikom, za katere je znano, da ogrožajo zdravje noseče delavke in nerojenega otroka, če niso navedeni v prejšnjem členu:
 - a) snovem in zmesem, ki v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L št. 353 z dne 31. 12. 2008, str. 1) izpolnjujejo merila za razvrstitev v enega ali več naslednjih razredov in kategorij nevarnosti z enim ali več naslednjimi stavki o nevarnosti, če niso navedene v prejšnjem členu:
 - mutagenost za zarodne celice kategorije 1A, 1B ali 2 (H340, H341),
 - rakotvornost kategorij 1A, 1B ali 2 (H350, H350i, H351),
 - strupenost za razmnoževanje kategorije 1A, 1B ali 2 ali dodatne kategorije za učinke na dojenje ali prek dojenja (H360, H360D, H360FD, H360Fd, H360Df, H361, H361d, H361fd, H362),
 - specifična strupenost za ciljne organe po enkratni izpostavljenosti kategorije 1 ali 2 (H370, H371);
 - b) kemičnim snovem iz Priloge I Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem (Uradni list RS, št. 101/05, 43/11 – ZVZD-1 in 38/15);
 - c) živemu srebru in derivatom živega srebra;
 - d) zdravilom proti mitozim;
 - e) ogljikovemu monoksidu;
 - f) kemičnim dejavnikom, za katere je znana in nevarna absorpcija preko kože;
4. procesom iz Priloge I Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem;
5. delovnim pogojem:
 - podzemnemu rudarskemu delu,
 - nočnemu delu,
 - nadurnemu delu.

Noseča delavka, delavka, ki je pred kratkim rodila ter doječa delavka, ne sme opravljati tudi drugih del, če iz ocene tveganja iz 3. člena tega pravilnika izhaja tveganje za zdravje delavke in zdravje otroka.

7. člen
(prosti čas za preventivne preglede)

Delavka ima pravico do plačane odsotnosti z dela za čas tistih preventivnih pregledov v zvezi z nosečnostjo, porodom in dojenjem, ki jih ni mogoče opraviti izven rednega delovnega časa.

8. člen
(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 0072-12/2015
Ljubljana, dne 24. junija 2015
EVA 2015-2611-0034

dr. Anja Kopač Mrak l.r.
Ministrica
za delo, družino,
socialne zadeve in enake
možnosti

Soglašam!

Milojka Kolar Celarc l.r.
Ministrica
za zdravje